

Sigorta Muhasebesi

Dr.öğr.üyesi Lokman KANTAR

Sigortacılığın Temel Tanımları

Sigorta: Kişilerin canlarının, sağlıklarının ve sahip oldukları ekonomik değerlerin taşıdığı risklere karşı, teminat veren ve olabilecek zarar ve ziyanlara karşı önlem alınmasına olanak sağlayan faaliyetlerdir.

Sigortacı: Sigortalanmak isteyen kişi veya kuruluşlara sigorta sözleşmesi gereğince belirli bir prim karşılığında güvence veren ve tehlikenin gerçekleşmesi halinde tazminat ödemeyi taahhüt eden şirket ya da şirketlerdir.

Sigortalı: Sigorta güvencesi arayan, sigorta poliçesinde gösterilen rizikolara karşı sigorta güvencesinden yararlanan kimsedir.

Sigortacılığın Temel Tanımları

II

- **Prodüktör:** Belli bir sigorta şirketine bağlı olmayan, muhtelif sigorta branşlarında sigorta olmak isteyenleri bilgilendirerek poliçenin hazırlanmasında aracılık eden gerçek ya da tüzel kişilerdir.
- **Sigorta Eksperi:** Sigorta edilen rizikonun gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan kayıp ve hasarların miktarlarının nedenlerini ve niteliklerini belirleyen ve Hazine Müsteşarlığından aldıkları belgelerle kendi yönetmelikleri çerçevesinde çalışan kişilerdir.

Sigortacılığın Temel Tanımları

III

Reasürans: Kendi sermayeleri, ihtiyatları ve öz varlıkları ile karşılayamayacakları büyük hasar ödemeleri için sigorta şirketlerinin kendilerini sigorta ettirmelerine denir. Riski devreden şirkete **Sedan**, devralan şirkete ise **reasürör** denir. Sedan şirketin kendisinde tuttuğu kısmına **konservasyon**, reasüröre devrettiği kısma ise **sesyon** denir.

Restrosesyon: Reasürör şirketin kendisini sigortalama ihtiyacı duyarak, devraldığı riskin bir bölümünün tekrar devredilmesine denir.

Risk: Zarar verme olasılığı bulunan bir tehlike, tehlikenin gerçekleşme olasılığı, tehlike altındaki nesne veya kişi, yada kişilerin kurum ve kuruluşların her türlü maddi zararlarının oluşumlarındaki bir çeşit belirsizliğe verilen isimdir.

Sigorta Kavramları

1.Sigorta Poliçesi: Sigortacı ile sigortalı arasındaki sigorta sözleşmesinin yazılı yasal delilidir. Genel olarak; Sigortalı ve sigortacıyı tanımlayıcı bilgiler, sigorta konusuna ait açıklamalar, teminatın kapsamı, sigorta bedeli, sözleşmenin süresi, prim miktarı, poliçenin düzenlenme tarihi, tarafların borç ve yükümlülükleri gibi bilgiler bulunur.

2.Sigorta Bedeli: Teminat kapsamındaki bir tehlikenin gerçekleşmesi veya sigortalının üçüncü şahıslara karşı sorumlu durumda düşmesi halinde, sigortacının ödemekte

Sigorta Kavramları II

3.Sigorta Süresi: Sigortacının teminat kapsamındaki tehlikeler nedeniyle meydana gelmesi muhtemel hasarlara ilişkin sorumluluklarının devam ettiği süredir.

4.Sigorta Başlangıç Tarihi: Sigorta teminatının yürürlüğe girdiği tarihtir.

5.Sigortanın Sona Ermesi: Sigorta sözleşmesinin iki taraf ya da üçüncü şahıslar bakımından artık geçerli olmaması durumudur.

6.Sigorta Konusu: Kaybedilmesi veya hasarlanması halinde, üzerinde menfaat sahibi kişi/kişiler için mali kayıplara neden olan mal, olay, hayat, yasal sorumluluklar vb. dir.

Sigorta Kavramları III

7.Prim: Herhangi bir riske ilişkin olarak, sigortacının vermiş olduğu teminata karşılık olmak üzere, sigortalı veya sigorta ettiren tarafından para olarak ödenen bedeldir.

8.Net Prim: Prim tutarına vergi ve fonların ilave edilmemiş tutarıdır.

9.Brüt Prim: Prim tutarına vergi ve fonların ilave edilmiş tutarıdır.

10. Tazminat Talebi: Sigorta poliçesi kapsamında olan bir riskin neden olduğu ziyan veya hasarın tazmin edilmesi amacıyla sigortalı, lehtar veya üçüncü şahısların sigorta şirketinden yapmış olduğu ödeme talebidir.

Sigorta Kavramları IV

11.Zorunlu Sigorta: Kişinin yasa dolayısıyla yaptırmak zorunda olduğu sigortadır.(Trafik sigortaları, Çevre kirliliği sorumluluk sigortası vb.)

12. Güvence Hesabı(Garanti Fonu): Kapsamında bulunan zorunlu sigortaların sağladığı teminatlara ilişkin bedeni olarak zarar görenlere kaza sonrasında sakatlık halinde, sakatlık tazminatı, ölüm halinde ise ölüm desteğinden yoksun kalanlara destekten yoksun kalma tazminatının ödendiği fondur.

13.Yangın Sigortası Vergisi: Belediye sınırları ve mücavir alanlar içindeki menkul ve gayrimenkul mallar için yapılan yangın sigortalarının net primleri üzerinden alınan %10'luk vergidir.

Sigorta Kavramları V

14. Trafik Hizmetleri Geliştirme Fonu: Karayolları Trafik Kanunun 108.maddesi gereği Zorunlu Trafik sigortalarında poliçenin net prim tutarının %5'i oranında tahsil edilen fon tutarındır.

15.Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi(BSMV): 6802 Sayılı kanunun gereği banka ve sigorta şirketleri yapmış olduğu tüm işlemlerde net prim üzerinde %5 oranında vergi hesaplarlar.

16. Zeyilname: Sigorta sözleşmeleri yapıldıktan sonra poliçede gösterilen konularda değişiklik yapılmak istendiğinde ek bir belge ile değişiklik yapılabilir.Bu belgeye **zeyilname** adı verilir.

Sigorta Kavramları VI

17. Rejistro (Kayıt) Defteri: Sigorta şirketleri ve acentelerin poliçe ve ek belgeleri (zeyil) branşlar itibari ile numara sırasına göre aylık olarak kaydettikleri resmi defterlere denir.

18. Komisyon: Sigorta şirketlerinin, prim üretimi başta olmak üzere sigortacılık ile ilgili faaliyetlerinde şirket adına iş yapan sigorta aracılara ödediği belli orandaki para miktarıdır.

Sigortanın Genel Faydaları

- Sigorta, bir dayanışma işlemleri organizasyonudur.
- Sigorta, güven yaratır.
- Sigorta, girişimcinin kararlarını etkiler.(belirsizlik azalır)
- Sigorta, girişimcinin daha ucuz fiyata yatırım sermayesi bulmasını sağlar.(sermaye maliyeti düşer)
- Riziko karşılığı atıl tutulan sermaye miktarı en aza indirilir.
- Sigorta güvencesi, bireylerin ve girişimcinin kredi bulmasını kolaylaştırır.
- Sigorta, fiyatların daha gerçekçi düzeyde olmasını sağlar.(belirsizlik azaltılarak fiyatlar makul seviyeye çekilir)
- Sigorta,önleyici önlemleri geliştirir.

Sigortanın Ekonomik Yararları

- Sigorta, önemli bir birikim kaynağıdır.
- Sigorta, kredi işlemlerinin gelişmesini sağlar
- Sigorta, sosyoekonomik çöküntü ve kayıpları önler
- Uluslararası ekonomik ilişkilerin ve ticaretin artmasına yardımcı olur.
- Sigorta, ekonomiyi önemli ölçüde hareketlendirir.
- Sigorta, önemli bir vergi kaynağıdır.

SİGORTA MUHASEBESİ

- A. Sigortacılık Sektörü Genel Bilgiler
- B. Muhasebe İlke ve Kavramları
- C. Finansal Tablolar
- D. Sigorta Muhasebesi Giriş
- E. Sigortacılık Hesap Planı
- F. Üretim Muhasebesi
- G. Hasar Muhasebesi
- H. Finansal Analiz

«SİGORTA MUHASEBESİ»

HESAP KAVRAMI VE KAYIT ESASLARI

Hesap

Bilançonun her bir unsurunda işlemler nedeni ile meydana gelen değişiklikleri kaydettiğimiz çizelgeye hesap denir. Yani varlıklar, borçlar ve sermaye unsurlarının her biri varsa başlangıç durumunu, işlemlerin meydana getirdiği artışı, azalışı ayrı ayrı gösteren çizelgedir.

Hesaplara İlişkin Deyimler 1

- **Hesap Açmak**

İlgili hesabın borcuna ya da alacağına ilk kez kayıt yapmaktır.

- **Hesabı Borçlandırmak ve Alacaklandırmak**

İlgili hesapların borç tarafına (soluna) kayıt o hesabı borçlandırır. Alacak tarafına (sağına) kayıt ise o hesabı alacaklandırır.

- **Hesap Kalanı**

İlgili hesabın borç toplamı ve alacak toplamı arasındaki farktır. (Borç kalanı, Alacak kalanı)

- **Hesabın Kapalı Olması**

İlgili hesapların borç ve alacaklarının toplamlarının eşitlenmesidir. Hesap kalanı yoksa o hesap kapalı demektir.

Hesaplara İlişkin Deyimler 2

- **Aktif Hesaplar**

Varlıkların izlediği ve borç kalanı veren yani bilançonun aktif kısmındaki unsurlara ait hesaplar (kasa hsb, bankalar hsb, alacak senetleri hsb vb.)

- **Pasif Hesaplar**

Sermaye ve borçların izlendiği ve alacak kalanı veren yani bilançonun pasif tarafındaki unsurlara ait hesaplar (sermaye hsb, borçlar hsb, satıcılar hsb, borç senetleri hsb vb)

- **Gelir Hesapları**

İşletmenin varlıklarını arttıran işlemlerin (gelirlerin) kaydedildiği hesaplardır. Gelirler hesap kavramında daima alacakta yer alır.

- **Gider Hesapları**

İşletmenin varlıklarını azaltan işlerin (giderlerin) kaydedildiği hesaplardır. Giderler hesap kavramında daima borçta yer alır.

Hesaplardaki Hareketler

Varlıklar		Sermaye ve Borçlar	
(+) Artışlar	(-) Azalışlar	(-) Azalışlar	(+) Artışlar

Hesapların Sınıflandırılması 1

- **Bilanço Hesapları**
 - Varlık Hesapları (Aktif Hesaplar)
 - Borç Hesapları (Pasif Hesaplar)
 - Özsermaye Hesapları (Pasif Hesaplar)

Hesapların Sınıflandırılması 2

- **Gelir Tablosu (Sonuç) Hesapları**
 - Gelir (Hasılat) Hesapları
 - Gider Hesapları

Hesapların Sınıflandırılması 3

- **Diğer Sınıflandırmalar**
 - Asli Hesaplar
 - Düzenleyici Hesaplar
 - Geçici Hesaplar
 - Nazım Hesap
 - Ana Hesaplar
 - Yardımcı Hesaplar

«SİGORTA MUHASEBESİ»

HESAP PLANI

Hesap Planı

- Bir işletmede kullanılacak hesapların muhasebenin temel kavramları ve ilkeleri doğrultusunda sistemli bir şekilde gruplandırılmış olarak yer aldığı listeye denir.

Hesap Sınıfları

- 1 Cari Varlıklar
- 2 Cari Olmayan Varlıklar
- 3 Kısa Vadeli Yükümlülükler
- 4 Uzun Vadeli Yükümlülükler
- 5 Özsermaye
- 6 Gelir Tablosu Hesapları
- 7 Hayat Dışı Branşları Teknik Kısım Gelir Tablosu
- 8 -
- 9 Nazım Hesaplar

Hesap Sınıfları

Bilanço Dışı İşlemler

«Nazım hesaplar ile kayıt yapılırken bir nazım hesap borçlandırılırken mutlaka diğer nazım hesap alacaklandırılır.»

9. NAZIM HESAPLAR

- 90. Teminat Hesaplar
- 91. Cirolar, Kefaletler ve Garantiler
- 92. Teminat ve Emanet Verilen Kıymetler
- 93. Teminat ve Emanet Alınan Kıymetler
- 94. Yatırım İndirimi ve Finansman Fonu
- 95. Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler ve Vergiye Tabi Olm
- 96. Menkul Kıymetler Cüzdanları
- 97. Çıkarılmış Menkul Kıymetler Hesabı
- 98. Yabancı Paralı İşlemler
- 99. Diğer Sayısal Bilgiler

Sigortacılık Hesap Planı (SHP)

Hesap Kodları

1 Cari Varlıklar

10 Nakit ve Benzeri Değerler

11 Finansal Varlıklar ve Riski Sigortalılara Ait Finansal Yatırımlar

12 Esas Faaliyetlerden Alacaklar

13 İlişkili Taraflardan Alacaklar

14 Diğer Alacaklar

18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

19 Diğer Cari Varlıklar

Bu hesap sınıfı, nakit olarak elde veya bankada tutulan varlıklar ile normal koşullarda en fazla bir yıl içinde nakde çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülen varlık unsurlarını kapsar.

Sigortacılık Hesap Planı (SHP)

Hesap Kodları

2 Cari Olmayan Varlıklar

22 Esas Faaliyetlerden Alacaklar

23 İlişkili Taraflardan Alacaklar

24 Diğer Alacaklar

25 Finansal Varlıklar

26 Maddi Varlıklar

27 Maddi Olmayan Varlıklar

28 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

29 Diğer Cari Varlıklar

Sigortacılık Hesap Planı (SHP)

Hesap Kodları

3 Kısa Vadeli Yükümlülükler

30 Finansal Borçlar

32 Esas Faaliyetlerden Borçlar

33 İlişkili Taraflara Borçlar

34 Diğer Borçlar

35 Sigortacılık Teknik Karşılıkları

36 Ödenecek Vergi ve Benzeri Diğer Yükümlülükler ile Karşılıkları

37 Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar

38 Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları

39 Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler

Sigortacılık Hesap Planı (SHP)

Hesap Kodları

4 Uzun Vadeli Yükümlülükler

40 Finansal Borçlar

42 Esas Faaliyetlerden Borçlar

43 İlişkili Taraflara Borçlar

44 Diğer Borçlar

45 Sigortacılık Teknik Karşılıkları

46 Diğer Yükümlülükler ile Karşılıkları

47 Diğer Risklere İlişkin Karşılıklar

48 Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları

49 Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler

Sigortacılık Hesap Planı (SHP)

Hesap Kodları

5 Özsermaye

50 Ödenmiş Sermaye

51 Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)

52 Sermaye Yedekleri

54 Kar Yedekleri

57 Geçmiş Yıl Karları

58 Geçmiş Yıl Zararları (-)

59 Dönem Net Karı

Sigortacılık Hesap Planı (SHP)

Hesap Kodları

6	GELİR TABLOSU HESAPLARI
60	HAYAT DIŞI TEKNİK GELİR
600	YAZILAN PRİMLER (REASÜRÖR PA YI DÜŞÜLMÜŞ OLARAK)
601	KAZANILMAMIŞ PRİMLER KARŞILIĞINDA DEĞİŞİM
602	DEVAM EDEN RİSKLER KARŞILIĞINDA DEĞİŞİM
603	TEKNİK OLMAYAN BÖLÜMDEN AKTARILAN YA TIRIM GELİRLERİ
61	HAYAT DIŞI TEKNİK GİDER (-)
610	ÖDENEN TAZMİNATLAR (REASÜRÖR PA YI DÜŞÜLMÜŞ OLARAK)
611	MUALLAK TAZMİNATLAR KARŞILIĞINDA DEĞİŞİM
612	İKRAMİYE VE İNDİRİMLER KARŞILIĞINDA DEĞİŞİM
614	FAALİYET GİDERLERİ (-)
615	MATEMATİK KAR. DEĞ (RE.PA YI VE DEV. KISIM DÜŞÜLMÜŞ OLARAK) (+/-)
66	YATIRIM GELİRLERİ
67	YATIRIM GİDERLERİ (-)
68	DİĞER FAAL.VE OLAĞANDIŞI FAAL. GELİR VE KARLAR İLE GİDER VE ZARARLAR
69	DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI

62 Hayat Teknik Gelir

63 Hayat Teknik Gider

64 Emeklilik Teknik Gelir

65 Emeklilik Teknik Gider

7.Hayat Dışı Branşları Teknik Kısım Hesapları

Hesap Kodu	Hesap Adı
701	YANGIN
701.01	YANGIN TEKNİK GELİR
701.02	YANGIN TEKNİK GİDER
703	ZORUNLU DEPREM
714	ZORUNLU KARA YOLU TAŞIMACILIK MALİ SORUMLULUK
714.01	ZORUNLU KARAYOLU TAŞIMACILIK MALİ SORUMLULUK TEKNİK GELİR
714.02	ZORUNLU KARAYOLU TAŞIMACILIK MALİ SORUMLULUK TEKNİK GİDER
715	ZORUNLU TRAFİK
715.01	ZORUNLU TRAFİK TEKNİK GELİR
715.02	ZORUNLU TRAFİK TEKNİK GİDER
717	MOTORLU KARA TAŞITLARI ARAÇ.KASKO
718	OTOBÜS ZORUNLU KOLİTUK FERDİ KAZA

7.Hayat Dışı Branşları Teknik Kısım Hesapları II

Hesap Kodu	Hesap Adı
719	İŞVEREN MALİ SORUMLULUK
724	HIRSIZLIK
725	TÜPGAZ ZORUNLU SORUMLULUK
726	TEHLİKELİ MADDELER ZORUNLU SORUMLULUK
750	FERDİ KAZA
760	HUKUKSAL KORUMA
761	PATLAMA
765	MAKİNE KIRILMASI
766	MONTAJ
780	HAYVAN HAYAT
784	SAĞLIK
785	HASTALIK

Defterler ve Kayıtlar

- **Tutulması Zorunlu Defterler**
 - Yevmiye Defteri
 - Defter-i Kebir (Büyük Defter)
 - Envanter Defteri
 - Ortak Pay Defteri
 - Yönetim Kurulu Karar Defteri
 - Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri

Yevmiye Defteri

- İşlemlerin muhasebe terimleri ile tarih sırasına göre ve ilgili kanunların belirlediği kurallara uygun olarak kaydedildiği defterlere yevmiye defteri (günlük defter) denir.
- Yevmiye defterindeki paralel çizgilerle (iki tarih çizgiyle) sınırlanan ve işlemi bütünü ile kayda alan kısma madde denir.

Yevmiye Maddesi Örnekleri

Sayfa Numarası:				
Büyük defter bağlantı numarası	İşlemlerin kayıt sırasının numarası (madde numarası)	...işlemlerin kayda alındığı tarih... Borçlu hesap adı Alacaklı hesap adı İşleme ait açıklamalar Bir sonraki işlemin kayda alındığı tarih	Borçlu hesap tutarı	Alacaklı hesap tutarı